

Bosna i Hercegovina
Agencija za rad i zapošljavanje
Bosne i Hercegovine
SARAJEVO

Bosnia and Herzegovina
Labor and Employment Agency of
Bosnia and Herzegovina
SARAJEVO

Босна и Херцеговина
Агенција за рад и запошљавање
Босне и Херцеговине
САРАЈЕВО

Bosnia and Herzegovina
Labor and Employment Agency of
Bosnia and Herzegovina
SARAJEVO

ПЛАН О СМЈЕРНИЦАМА ПОЛИТИКА ТРЖИШТА РАДА И АКТИВНИМ МЈЕРАМА ЗАПОШЉАВАЊА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА 2012. ГОДИНУ

Сарајево, март 2012. године

1. УВОД

На основу одредби Закона о Агенцији за рад и запошљавање Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр.21/03 и 43/09.), Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине је, у сарадњи са Федералним заводом за запошљавање, Заводом за запошљавање Републике Српске и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, урадила приједлог „Плана о смјерницама политика тржишта рада и активним мјерама запошљавања у Босни и Херцеговини за 2012. годину”.

Овај документ представља смјернице политика тржишта рада и активне мјере запошљавања које су планирале надлежне државне и ентитетске институције у области запошљавања у 2012. години. Полазне основе за креирање политика и смјерница тржишта рада и провођење програма активних мјера запошљавања у 2012. години представљали су приоритетни циљеви наведени у слиједећим стратешким документима:

- Стратегија запошљавања у Босни и Херцеговини 2010.-2014.;
- Стратегија запошљавања Федерације БиХ 2009.- 2013.;
- Акциони план запошљавања у Федерацији БиХ 2010.-2013.;
- Стратегије запошљавања Републике Српске 2011.-2015.;
- Акциони план запошљавања у Републици Српској за 2012. годину;
- Програми рада Агенције за рад и запошљавање БиХ, Федералног завода за запошљавање, Завода за запошљавање Републике Српске и Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ за 2012. годину.

„План о смјерницама политика тржишта рада и активним мјерама запошљавања у Босни и Херцеговини за 2012. годину” је урадио заједнички тим састављен од представника Агенције за рад и запошљавање Босне и Херцеговине, Федералног завода за запошљавање, Завода за запошљавање Републике Српске и Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ.

2. АНАЛИЗА ТРЕНУТНЕ СИТУАЦИЈЕ НА ТРЖИШТУ РАДА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Генерална оцјена о економији БиХ у 2011. години је да је била веома тешка година, јер су постигнути само симболични помаци у позитивним макроекономским кретањима. БиХ је очувала стабилност номиналних економских индикатора (домаћа валута, фиксиран девизни курс и политика валутног одбора, ниска стопа инфлације), али и даље остају негативна кретања реалних економских индикатора који показују проблеме у функционисању економије (висока стопа незапослености, висок дефицит трговинског и платног биланса, пад директних страних инвестиција, буџетски дефицити, недовољна стопа економског раста и др.). Економски опоравак, који је почео 2010. године, усљед последица дужничке кризе у еврозони изложен је ризику пада економске активности. Изостајање напретка у структуралним реформама, слаба фискална координација и одсуство јасне стратегије економске политике учинили су БиХ осјетљивом у тренутку када се налази у неповољном економском окружењу. Смањена могућност задужења, уз смањен прилив дознака бх. грађана из иностранства, те заустављање опоравка на тржишту рада, довело је до негативног ефекта на домаћу потрошњу и куповну моћ грађана, а тиме и на укупан ниво раста бх. економије. Због смањене могућности домаћег финансирања, те врло ограниченог, минималног прилива страних директних инвестиција, под снажним притиском биле су и инвестиционе активности које су забиљежиле негативне трендове.

У БиХ се у 2012. години очекује да економија забиљежи стагнацију илустровану кроз очекивани реални економски раст од нула одсто, с обзиром да нестају сви кључни фактори који

су били покретачи благог опоравка економије у 2010. и 2011. години. Постоји опасност да услед очекиване рецесије коју ће забиљежити сва кључна извозна тржишта БиХ у еврозони (Њемачка, Италија, Аустрија, Словенија), те земљама регије (Хрватска, Србија) доћи ће до снажног пада потражње, а тиме и драстичног успоравања раста бх. извоза те извозно оријентисане индустријске производње, што су били кључни покретачи економског опоравка у претходне двије године. Поред индустрије, на удару би се могле наћи и остале цикличне дјелатности попут грађевинарства, туризма, транспорта, али и остале услужне дјелатности, као што је финансијски сектор. Смањене су потражња за радном снагом и перспективе запошљавања у многим земљама, па тако и у Босни и Херцеговини. С обзиром на драстично смањење прилива страних инвестиција у Босну и Херцеговину у односу на регион и претходни период, те пад кредитног рејтинга Босне и Херцеговине, реално је очекивати да ће посљедице кризе на тржишту рада бити присутне и у 2012. години.

Основна кретања на тржишту рада у Босни и Херцеговини

Кретања на тржишту рада уско су повезана са трендовима економског развоја и кретањима привреде у цјелини. Опште стање на тржишту рада у Босни и Херцеговини је и даље веома тешко. Рецесија и глобална економска криза ослабиле су привреду и усложиле укупну социоекономску ситуацију те, тиме, значајно утицале на тржиште рада. Током 2011. године је забиљежен стални раст учешћа незапослених који су били у радном односу и корисника права на новчану накнаду из чега се може закључити да је раст незапослености лица која су претходно била у радном односу великим дјелом условљен смањењем привредних активности услед продуженог утицаја свјетске економске кризе и смањењем укупне запослености у процесу реструктурирања предузећа, на шта указује и податак већег броја отказа уговора на одређено вријеме. Евидентно је да постоји и структурна неравнотежа на тржишту рада, која се манифестује кроз неусклађеност понуде и тражње за радном снагом у погледу занимања, образовања, квалификација или регионалног распореда.

Према подацима Агенције за статистику БиХ, просјечан број запослених особа у Босни и Херцеговини у 2011. години износио је 691.548 особа, од чега је 280.934 или 40,6% жена. У односу на просјек 2010. године, број укупно запослених у правним лицима повећан је за 1,5%.

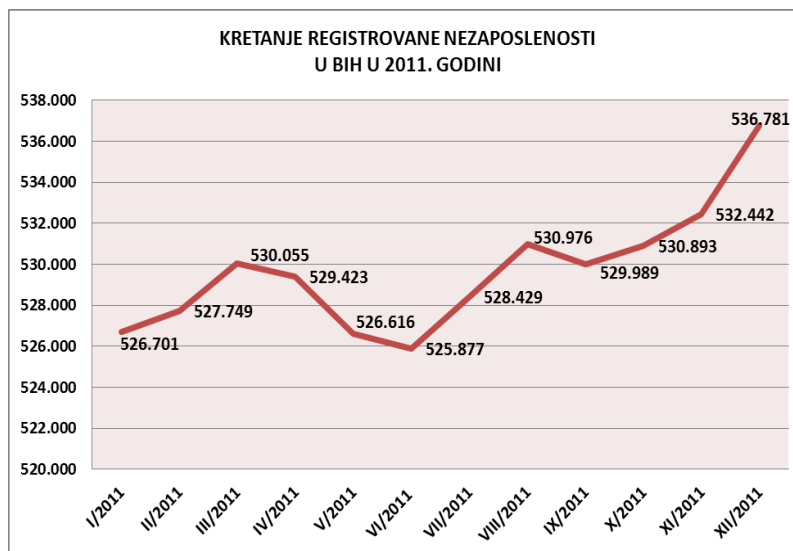
Табела 1. Број запослених у правним лицима у 2011. години у Босни и Херцеговини / индекс			
	Укупно запослени ¹	Индекс у односу на претходни мјесец	Индекс у односу на исти мјесец претходне године
I /2011	693.885	101,5	102,2
II /2011	693.366	99,9	102,4
III /2011	691.803	99,8	102,3
IV /2011	691.511	100,0	101,5
V /2011	691.759	100,0	101,5
VI /2011	692.834	100,2	101,7
VII /2011	693.282	100,1	101,7
VIII /2011	690.054	99,5	101,4
IX /2011	690.942	100,1	100,9
X /2011	691.548	100,1	100,8
XI /2011	689.671	99,7	100,5
XII /2011	687.917	99,7	100,7

У 2011. години је забиљежен раст незапослености на евиденцијама завода и служби запошљавања у БиХ, иако је постојао позитиван тренд раста новозапослених особа са

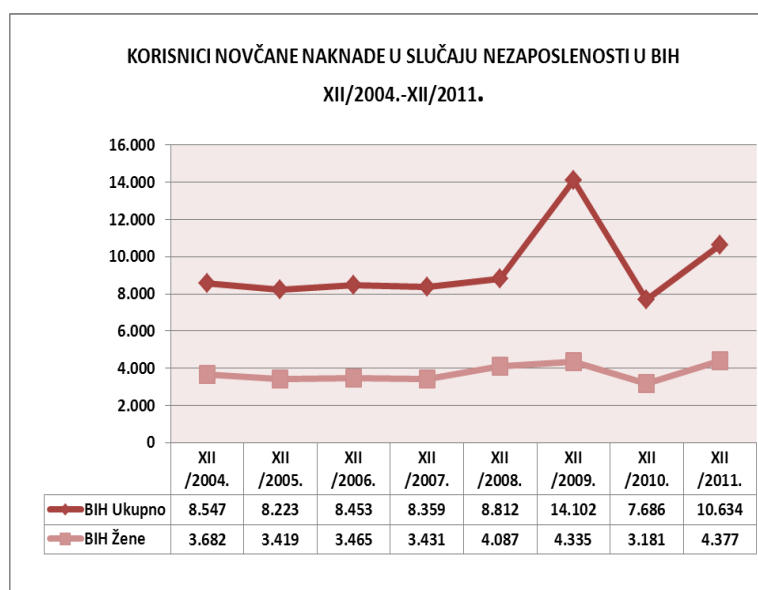
¹ Извор: Агенција за статистику БиХ

евиденција на бироима завода и служби за запошљавање. Просјечан број незапослених особа у 2011. години износио је 529.690 и у односу на просјек у 2010. години повећао се за 11.850 или 2,3%.

Од укупног броја лица која траже запослење у 2011. години било је 266.429 или 50,3% жена. Што се тиче квалификационе структуре, највеће учешће у укупној незапослености у 2011. години чинила су лица са трећим степеном образовања КВ радници 35,2%, затим НКВ радници 30,6%, те радници са ССС 24,6%.

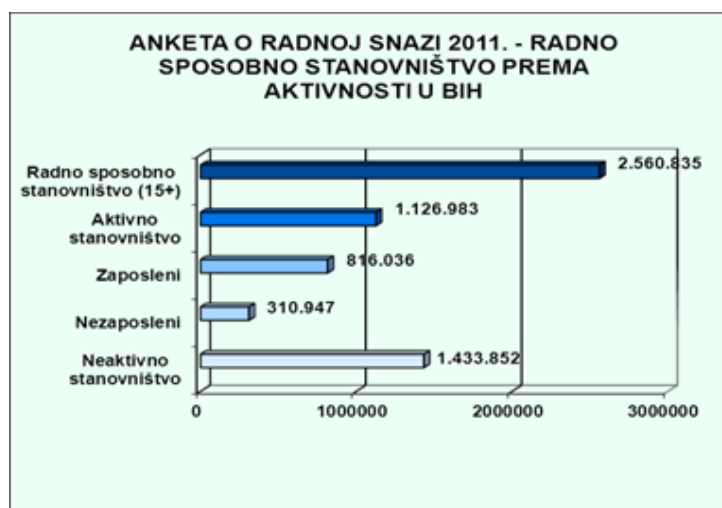
Повећао се и број корисника права по основу незапослености. У децембру 2011. године новчану накнаду користило је 10.634 лица или 1,98% од укупног броја регистрованих незапослених особа. Овај број се у односу на исти период 2010. године, када је новчану накнаду користило 7.686 особа, повећао за 2.948 лица или 38,4%. Право на здравствену заштиту у децембру 2011. године остварило је 380.249 лица што је 70,8% од укупно регистроване незапослености у БиХ.

У 2011. години, са евиденција Федералног завода за запошљавање, Завода за запошљавање Републике Српске и Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ укупно је запослено 78.843 незапослених лица. Број запослених у односу на 2010. годину био је већи за 5.215 лица или 7,1%.

Гледајући податке из Анкете о радној снази, у више од 2,5 милиона радно способних лица, преко 1,1 милион се квалификује као економски активно, а нешто изнад 1,4 милиона као економски неактивно. Подаци показују да је мање од половине радно способног становништва изнад 15 година старости у БиХ активно. Стопа активности од 44,0% је врло ниска по међународним стандардима.

Према резултатима Анкете о радној снази за 2011. годину, у БиХ радну снагу (економски активно становништво) је чинило 1.126.983 лица, док је број неактивних износио 1.433.852 лица. Стопа запослености мања је у односу на 2010. годину за 0,6% и у 2011. години је 31,9%. Стопа незапослености се повећала и за ниво БиХ је у 2011. годину износила 27,6%.

Табела 2. Анкета о радној снази – мјере активности становништва у БиХ и ентитетима (%)

		БиХ	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ
Стопа активности (%)	2006.	43,1	43,1	43,3	37,6
	2007.	43,9	42,3	47,0	39,0
	2008.	43,9	42,4	47,0	36,8
	2009.	43,6	41,6	47,4	38,1
	2010.	44,6	42,9	47,9	40,6
	2011.	44,0	42,1	47,8	37,4
Стопа запослености (%)	2006.	29,7	29,1	30,9	23,7
	2007.	31,2	29,2	35,1	23,4
	2008.	33,6	31,8	37,3	25,1

	2009.	33,1	30,9	37,2	27,0
	2010.	32,5	30,4	36,6	25,8
	2011.	31,9	29,8	36,1	22,9
Стопа незапослености (%)	2006.	31,1	32,4	28,5	37,1
	2007.	29,0	31,1	25,2	40,0
	2008.	23,4	25,0	20,5	31,9
	2009.	24,1	25,7	21,4	29,2
	2010.	27,2	29,1	23,6	36,4
	2011.	27,6	29,2	24,5	39,0

3. СМЈЕРНИЦЕ ПОЛИТИКА ТРЖИШТА РАДА И АКТИВНИХ МЈЕРА ЗАПОШЉАВАЊА У 2012. ГОДИНИ

Рецесија и глобална економска криза погоршале су стање на тржишту рада и перспективе запошљавања у многим земљама, па тако и у Босни и Херцеговини. Опредјељеност за различите облике дјеловања на тржишту рада темељи се и на чињеници да ће последице свјетске економске кризе и у 2012. години имати знатног утицаја на пословање већине привредних субјеката као и на развојне програме, што ће свакако утицати и на могућности отварања нових радних мјеста.

Све планиране активности су у сагласности са основним циљем **Стратегије запошљавања у Босни и Херцеговини 2010. - 2014.**, а то је да се повећа квалитет и квантитет радних мјеста и истовремено промовише социјална укљученост и борба против неједнакости међу половима. Стратегијом запошљавања у Босни и Херцеговини 2010.-2014. су у тачки 3.2. посебно утврђени приоритетни циљеви, а то су:

1. Промоција инклузивног и запошљавањем богатог раста и смањење дефицита продуктивног запослења и достојанственог рада,
2. Унапријеђење запошљивости жена и мушкараца, а нарочито из најугроженијих група,
3. Унапријеђење дјелотворности, ефикасности и управљања политикама и институцијама тржишта рада.

У складу са тренутном ситуацијом на тржишту рада, као и стратегијама запошљавања на нивоу државе и ентитета, акционим програмима запошљавања и програмима рада за 2012. годину, заводи и службе запошљавања у БиХ су се опредјелили за основне смјернице и политике тржишта рада које предвиђају мјере које се односе на:

1. Предузимање мјера на ублажавању негативних ефеката свјетске економске кризе који се рефлектују и на тржиште рада

Активности завода и служби за запошљавање утврђују се у складу са кључним документима који дефинишу основе развоја и дјеловања у 2012. години. Имајући у виду да је садашња економска ситуација прилично нестабилна и да је тржиште рада подложно негативним утицајима, неопходно је дефинисати мјере и активности које ће допринијети стабилизацији стања, као и мјере које ће стимулисати запошљавање и бити у функцији повећања укупне запослености. Главне активности завода и служби запошљавања на ублажавању негативних ефеката свјетске економске кризе које се рефлектују на тржишту рада су слиједеће: провођење програма активне политике запошљавања на циљне групе на тржишту рада, провођење закона о запошљавању у дијелу који се односи на остваривање права по основу незапослености, јачање и развој предузетништва кроз пројекте финансирања и суфинансирања samozapošljavanja и провођење програма припреме за запошљавање лица свих циљних група.

2. Подстицање запошљавања или самозапошљавања тешко запошљивих категорија незапослених лица

У 2012. години планиран је наставак ранијих и провођење нових програма активне политике запошљавања који се односе на запошљавање или самозапошљавање сљедећих циљних група:

- млади без радног искуства,
- жене,
- повратници,
- демобилисани војници,
- незапослена лица у стању социјалне потребе,
- дугорочно незапослена лица,
- лица старије старосне доби.

3. Стварање квалитетније понуде радне снаге на тржишту рада у циљу прилагођавања незапослених лица промјенама на тржишту рада и стварање једнаких могућности приступа тржишту рада за све

Наведене активности, заводи и службе запошљавања у Босни и Херцеговини проводе путем програма суфинансирања обуке, доквалификације и преквалификације, који се реализују кроз:

- дефинисање посебних циљних група и теже запошљивих лица,
- суфинансирање преквалификације, доквалификације и припреме зависно од потреба послодаваца,
- оспособљавање незапослених лица за обављање конкретних послова зависно од исказаних потреба,
- евалуацију праћења мјера активне политике и ефеката суфинансирања програма запошљавања.

4. Провођење социјалних програма на тржишту рада и остваривање права незапослених лица по основу незапослености

Свако регистровано незапослено лице, у складу са важећим законима о запошљавању у БиХ, остварује и права за случај незапослености која подразумјевају новчана давања и то:

- право на новчану накнаду,
- право на здравствено осигурање по основу незапослености,
- право на пензионо осигурање по основу незапослености,
- уплату доприноса за ПИО уколико са тим стажом осигурања испуњавају услови за старосну пензију.

Заводи и службе запошљавања су и у 2012. години планирали средства за испуњавање ових законских обавеза.

5. Јачање посредничке функције завода и служби запошљавања у циљу ефикаснијег пружања услуга послодавцима и незапосленим лицима

И у 2012. години ће се проводити активности на унапређењу капацитета завода и служби за запошљавање у Босни и Херцеговини. Посебно ће се радити на:

- Увођењу нових технологија у раду са незапосленим лицима, послодавцима и другим заинтересираним странама,
- Увођењу нових услуга према корисницима,
- Унапређење информатичке (апликативне и комуникацијске) подршке пословним процесима,
- Унапређење система евиденција,
- Праћење и анализа стања и потреба тржишта рада, кретања запошљавања, запослености и незапослености,
- Јачање капацитета и стручно усавршавање људских потенцијала.

6. Даље активности на јачању функције професионалног информисања и усмјеравања

Ове активности завода и служби за запошљавање обављаће се кроз:

- подизање нивоа свијести о избору занимања и проналажењу послова према сопственим интересовањима, способностима и системом вриједности код припадника различитих група теже запошљивих лица,
- подршка развоју цјеложивотног учења,
- успостављање конкретније сарадње са институцијама из области образовања,
- организовање предавања за ученике,
- професионално информисање ученика о стању и потребама тржишта рада,
- промоцију занимања из области производних и услужних дјелатности за којима постоје потребе на тржишту рада.

4. ПЛАНИРАНЕ МЈЕРЕ АКТИВНИХ ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА НА ТРЖИШТУ РАДА У БиХ

Све планиране мјере активне политике запошљавања су у сагласности са основним циљем Стратегије запошљавања у Босни и Херцеговини 2010.-2014., а то је да се повећа квалитет и квантитет радних мјеста и истовремено промовише социјална укљученост и борба против неједнакости међу половима.

У складу са постојећим законским прописима у Босни и Херцеговини, активне политике запошљавања спроводе:

- У Федерацији БиХ - Федерални завод за запошљавање и кантоналне службе запошљавања,
- У Републици Српској - Завод за запошљавање Републике Српске и
- У Брчко Дистрикту БиХ - Завод за запошљавање Брчко дистрикта БиХ.

Активности око координације посредовања у запошљавању држављана Босне и Херцеговине у другим државама, иницирања потребних активности код ентитетских завода за запошљавање и Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ да се заједно и у сарадњи са послодавцима, синдикатима, образовним установама и другим удружењима организују и спроводе програми професионалног усмјерења и образовања у сврху већег запошљавања и других облика активне политике запошљавања, заједнички обављају Агенција за рад и запошљавање БиХ, Федерални завод за запошљавање и кантоналне службе запошљавања, Завод за запошљавање Републике Српске и Завод за запошљавање Брчко дистрикта БиХ.

4.1. ФЕДЕРАЦИЈА БиХ

Планиране активности Федералног завода за запошљавање и кантоналних служби за запошљавање за 2012. годину обухватају континуиране активности које ће се реализовати у складу са Законом о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица, подзаконским актима, Стратегијом запошљавања БиХ 2010.-2014., Стратегијом запошљавања у Федерацији Босне и Херцеговине 2009.-2013. и Акционим планом запошљавања у Федерацији Босне и Херцеговине за период 2010.-2013. година. Приоритетни циљ дефинисан у Стратегији и Акционом плану јесте смањити стопу дуготрајно незапослених и других тешко запошљивих категорија незапослених лица, односно повећати стопу запослености младих за 2% годишње и стопу запослености жена за 1,5% годишње. Мјерама активне политике запошљавања за 2012. годину помоћи ће се у достизању дефинисаних циљева.

4.1.1. МЈЕРЕ АКТИВНИХ ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА

Федерални завод за запошљавање и кантоналне службе запошљавања ће у 2012. години заснивати и прилагођавати укупно дјеловање потребама и захтјевима тржишта рада, утемељено на оквирним стратешким документима у области рада и запошљавања. Тако ће посебан ангажман у 2012. години бити у пружању подршке теже запошљивим категоријама незапослених лица, прије свега младима без радног искуства и женама, као и онима који ће се бавити предузетништвом, те се предвиђа да мјерама активне политике запошљавања буде обухваћено најмање 5.000 лица.

Све планиране мјере активне политике запошљавања, биће реализовани и у складу са гендер одговорним буџетирањем. Ради ефективног и ефикасног провођења мјера активне политике запошљавања и квалитетног усаглашавања понуде и потражње на тржишту рада, програми запошљавања се имплементирају у складу са динамиком прилива и расположивости финансијских средстава. С обзиром на финансијске могућности, евентуалне грантове или исказану заинтересованост циљних група за одређени програм, планирани број незапослених исказан у програму може се по потреби усклађивати измјенама и допунама Финансијског плана за 2012. годину.

ПРОГРАМ ЗАПОШЉАВАЊА „ПРИЛИКА ЗА СВЕ“

Циљ програма је стварање услова за стицање првог радног искуства, подизање конкурентности незапослених лица на тржишту рада, подстицање samozапошљавања/покретања властитог бизниса и спречавање дуготрајне незапослености. Програм је предвиђен да се реализује у 2012. и 2013. години из средстава Федералног завода за запошљавање у износу од 8.350.000,00 КМ. Партнери у провођењу овог пројекта су: послодавци, кантоналне службе за запошљавање и друге заинтересоване институције и организације. Укупно је предвиђено да Програм обухвати незапослена лица из слиједећих циљних група:

- Млади без радног искуства до 30 година (ССС, ВШС, ВСС), пријављени на евиденцију незапослених,
- Жене без обзира на образовну структуру и старост пријављене на евиденцију незапослених,
- Демобилисани борци са фактором отежане запошљивости,
- Незапослена лица без обзира на образовну структуру и доб пријављена на евиденцију незапослених најмање 24 мјесеца,
- Роми без обзира на образовну структуру и доб пријављени на евиденцију незапослених.

ПРОГРАМ СУФИНАНСИРАЊА САМОЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ ЛИЦА „ОМЛАДИНСКО ПОДУЗЕТНИШТВО“

Циљ програма је подстицање развоја предузетништва код младих лица ради покретања властитог бизниса. Циљна група су млада лица старости до 30 година, који су пријављени на евиденцију незапослених, без обзира на степен образовања. Програм је предвиђен да се реализује у 2012. и 2013. години, а финансираће се из средстава Федералног завода за запошљавање у износу од 490.000,00 КМ. Партнери у реализацији Програма су кантоналне службе за запошљавање и друге заинтересоване институције и организације.

ПРОГРАМ ЗАПОШЉАВАЊА И САМОЗАПОШЉАВАЊА ПОВРАТНИКА

Циљ овог Програма је подстицати самозапошљавање, запошљавање и одржив повратак у Босни и Херцеговини у складу са Ревидираном стратегијом provedбе Анекса 7. Дејтонског споразума. Циљна група су лица са евиденције незапослених – повратници без обзира на старост и степен образовања.

За реализацију овог програма у 2012. години предвиђена су средства Федералног завода за запошљавање у износу од 1.500.000,00 КМ, а партнери у реализацији су послодавци, кантоналне службе за запошљавање, друге заинтересоване институције и организације.

“СИСТЕМ ИНТЕГРИСАНИХ ЦЕНТАРА ЗА ИНКУБИРАНИ РАЗВОЈ И КОНСАЛТИНГ“ – ПИЛОТ ПРОЈЕКАТ

У 2012. години је предвиђена и реализација пилот пројекта “Систем интегрисаних центара за инкубирани развој и консалтинг“ чији је циљ формирање интегрисаних центара за инкубирани развој и консалтинг. Овај програм обухвата слиједеће планиране активности:

- Пружање подршке у формирању центара кроз сарадњу са општинама и другим партнерима (помоћ будућим предузетницима да покрену бизнис, подршка новооснованим предузећима или обртима да се одрже и стабилизују у почетним фазама свога развоја, подршка држављанима БиХ у дијаспори који желе покренути пословне активности у Федерацији БиХ),
- Суфинансирање самозапошљавања/покретања властитог бизниса.

Циљна група су сва лица са евиденције незапослених без обзира на пол и степен образовања. За реализацију овог програма предвиђена су средства Федералног завода за запошљавање у износу од 2.000.000,00 КМ, а партнери у реализацији су општине, кантоналне службе за запошљавање, друге заинтересоване институције и организације.

„КЛАСТЕР ЗА ЗНАЊЕ“ – ПИЛОТ ПРОЈЕКАТ

Циљ овог пилот пројекта јесте пружити подршку у формирању кластера предузећа базираног на едукацији и стручном оспособљавању. Овај програм обухвата слиједеће активности:

- Пружање подршке у формирању кластера знања за едукацију и стручно оспособљавање лица са евиденције незапослених и запослених којима пријети губитак запослења,
- Организација округлих столова и других скупова о могућностима унапређења области запошљавања и цјеложивотног учења,
- Техничко-административне активности.

Циљна група овог пројекта су предузећа која већи дио свог пословања обављају у иностранству, предузећа која послују на подручју два и више кантона и предузећа у већинском државном власништву од значаја за Федерацију БиХ. За реализацију овог програма у 2012. години планирана су средства у износу од 50.000,00 КМ а партнери у реализацији су предузећа из циљне групе, кантоналне службе за запошљавање и друге заинтересоване институције и организације.

ПРОГРАМ СУФИНАНСИРАЊА ОБУКЕ, ДОКВАЛИФИКАЦИЈЕ И ПРЕКВАЛИФИКАЦИЈЕ

У 2012. години, у складу са Акционим планом запошљавања у Федерацији БиХ за период 2010-2013. година, реализоваће се програми обуке, доквалификације и преквалификације. Циљ ове мјере је:

- За познатог послодавца суфинансирати обуку, доквалификацију и преквалификацију,
- Суфинансирати обуку запослених лица ради задржавања запослења,
- Повећати конкурентност лица са евиденције незапослених за потребе тржишта рада.

Овај Програм се планира провести кроз стручну обуку, обуку на радном мјесту, доквалификацију и преквалификацију (стицање стручних знања у вези са звањем/занимањем, додатно образовање у оквиру истог занимања или за друго занимање у односу на постојеће, али у оквиру истог или вишег степена образовања). Циљ ове мјере је оспособити незапослена лица за потребе тржишта рада усавршавањем њихових знања и вјештина. Циљна група су лица са евиденције незапослених и запослени којима пријети губитак запослења. За реализацију овог Програма планирана су средства Федералног завода за запошљавање у износу од 1.500.000,00 КМ. Партнери у реализацији су послодавци, кантоналне службе за запошљавање и друге заинтересоване институције и асоцијације.

ФИНАНСИРАЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА ИЗ СРЕДСТАВА НАМЈЕНског ДЕПОЗИТА ФЕДЕРАЛНОГ ЗАВОДА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Програмом дугорочних пласмана за подстицај запошљавања омогућено је кориштење средстава револвинг кредитне линије путем Развојне банке Федерације Босне и Херцеговине. Циљ програма је финансијска подршка запошљавању, samozapoшљавању и задржавању постојеће запослености из средстава намјенског депозита Федералног завода за запошљавање. Кредитирање крајњих корисника се врши путем банака према појединачним захтјевима корисника уз примјену банкарских процедура код оцјене бонитета корисника, уз повољну каматну стопу, граце период и период отплате. Кредити су намјењени за крајње кориснике који се баве дјелатношћу у индустрији, занатству и услугама, те пољопривредној производњи. Циљна група су правни субјекти регистровани на подручју Босне и Херцеговине и лица које оснивају привредну дјелатност, изузев трговине и угоститељства. Партнер у реализацији програма је Развојна банка Федерације Босне и Херцеговине.

ПРОГРАМ ЗАПОШЉАВАЊА И ЗАДРЖАВАЊА МЛАДИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ (YERP)

Програмом запошљавања и задржавања младих у Босни и Херцеговини 2010-2012 (YERP), који је подржан кроз Фонд за достизање миленијумских развојних циљева (MDGF) и који се финансира из средстава Владе Краљевине Шпаније, у 2012. години је планирано укључивање већег броја младих, доби до 30. године, у бројне активности и мјере активне политике запошљавања (каријерна оријентација, савјетодавне услуге, обука, информисање,

стицање радног искуства, предузетништво и др.) кроз отворене центре за информисање, савјетовање и обуку (CISO) у кантоналним службама за запошљавање. Такође, наставиће се реализација Програма суфинансирања запошљавања младих без радног искуства „400+“, који заједно финансирају YERP и Федерални завод за запошљавање, а у оквиру CISO, поред редовних активности, планирана је реализација обуке из области информатике, страних језика и предузетништва за око 2.000 младих.

ПРОГРАМ ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ (YEP)

У другој фази Програма запошљавања младих у Босни и Херцеговини 2011-2014 (YEP), који финансира Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC), а реализује њемачка консултантска фирма GOPA у сарадњи са јавним службама за запошљавање, планирано је отварање 10 клубова за тражење посла (Job Club) у кантоналним службама за запошљавање, гдје дуготрајно незапослена млада лица доби до 30 година, кроз вишеседмичну обуку, могу добити континуирану помоћ у вези са тражењем посла, те стећи релевантна знања и вјештине које ће додатно утицати на њихово самопоуздање и мотивацију у тражењу посла. Такође, предвиђен је развој сарадње јавних служби за запошљавање и приватних агенција за запошљавање, унапређење сарадње са послодавцима, подршка развоју савременог концепта рада служби за запошљавање (реконструкција просторија, обука запосленика, примјена савременог начина рада), као и провођење обука за незапослене особе.

ПРОЈЕКАТ ПОДРШКЕ МРЕЖАМА ЗА СОЦИЈАЛНУ СИГУРНОСТ И ЗАПОШЉАВАЊЕ (SSNESP) – КОМПОНЕНТА „ПОСРЕДОВАЊЕ И ПОДРШКА У ЗАПОШЉАВАЊУ“

Циљ Програма је пружати услуге посредовања у запошљавању лицима која активно траже посао а изгубиле су право на примање готовинских накнада и/или припадају социјално угроженим категоријама. Циљна група су лица с инвалидитетом, демобилисани борци, дуготрајно незапослена лица, лица доби 40+, социјално угрожена лица – корисници права на сталну новчану помоћ, бивши штићеници домова за незбринуту дјецу, жене жртве насиља. Програм се финансира из средстава Федералног завода за запошљавање, а предвиђено је провођење слиједећих активности:

- Суфинансирање обуке и стручног оспособљавања, те запошљавања и самозапошљавања лица из циљне групе,
- Унапређење капацитета кантоналних служби за запошљавање, те ефикасности и квалитетнијег циљања услуга посредовања у запошљавању,
- Промоција јавно-приватног партнерства и приватних агенција за посредовање у запошљавању ради унапређења и проширивања активних услуга посредовања при запошљавању незапослених.

Партнери у реализацији Програма су: Федерално министарство рада и социјалне политике – Јединица за имплементацију пројекта социоекономске подршке, обуке и презапошљавања (PIU SESER) и кантоналне службе за запошљавање, а програм је планиран да се реализује у период 2010-2014. година. Средства Федералног завода за запошљавање у 2012. години за реализацију овог пројекта су у износу од 1.750.000 КМ.

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА

У складу са стратешким опредјелјењима Федералног завода за запошљавање утврђени су приоритетни задаци за професионалну оријентацију у наредној години:

- подизање квалитета професионалне оријентације у складу са Доктрином рада јавних служби за запошљавање у Федерацији БиХ,

- подизање нивоа свијести о избору занимања и проналажењу послова према сопственим интересовањима, способностима и системом вриједности код припадника различитих група теже запошљивих лица,
- подршка развоју цјеложивотног учења.

Такође, планирана је подршка даљем развоју програма припреме за запошљавање, који садрже мјере савјетовања, мотивисања, информисања и помоћи код тражења запослења, као и планирања и развоја професионалне каријере. Развијаће се и ажурирати новоуспостављена веб страница „Абецеда каријере“, посебно у сегменту одабира занимања за упис у средњу школу и факултет, професионалних очекивања и намјера. Највећи дио предвиђених активности одвијат ће се у оквиру центара за информисање, савјетовање и обуку (CISO) у кантоналним службама за запошљавање. Подршка даљем развоју програма припреме за запошљавање, у смислу савјетовања и планирања развоја каријере, усмјерена је ка информисању ученика основних и средњих школа, у моменту одабира занимања, у складу са њиховим интересовањем и склоностима. Школа и кантоналне службе за запошљавање сарађиват ће ради информисања ученика и стручних сарадника у школама о потребама на тржишту рада и могућностима планирања и развоја каријере. Такође, ученицима ће се осигурати са стручним лицем додатно консултовање и процјена професионалних интересовања и могућности. С тим у вези планирана је израда интерактивног упитника за избор занимања.

РАЗВОЈ ПОДУЗЕТНИЧКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА – „ПУТ ЗА УСПЈЕХ“

Едукација из подузетништва за незапослена лица је нова услуга јавних служби за запошљавање у Федерацији БиХ. Основни циљеви ове активности су:

- Општи развој људских потенцијала у Федерацији БиХ,
- Информисање о предузетништву,
- Подршка покретању властитог бизниса,
- Кориштење мјера активне политике запошљавања и других могућих извора финансирања за реализацију пословне идеје.

Незапослене особе ће имати могућност приступа едукацији из предузетништва путем савремених технологија (интернет страница: www.fzzz.ba), центара за информисање, савјетовање и обуку (CISO) и клубовима за тражење посла (Job Club). Укупна вриједност пројекта износи 200.000,00 КМ.

ФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА СА ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ИНСТИТУЦИЈАМА

Већина заједничких пројеката у вези са тржиштем рада, који се односе на запошљавање, обуку, доквалификацију и преквалификацију, те развојни пројекти из средстава Инструмента за претприступну подршку (IPA) – пројекти прекограничне сарадње, јачања институција и слично, као и остали пројекти са другим организацијама и институцијама, захтијева учешће званичних институција у њиховом финансирању. Тако ће у 2012. години Федерални завод за запошљавање, на принципу учешћа у финансирању или обезбјеђења других ресурса, а уз подршку домаћих и/или међународних донатора, заједнички реализовати пројекте фокусиране на маргинализоване, специфичне тешко запошљиве категорије незапослених лица, као и на категорије које нису обухваћене појединачним пројектима из овог програма рада. Посебна пажња усмјерит ће се на развој производних, радно – интензивних, дјелатности и пољопривредних дјелатности, као што су: виноградарство, органска производња, сточарство, пластеничка производња, те у подршку запошљавању у области туризма, руралног развоја и сл.

За трошкове учешћа Федералног завода за запошљавање у суфинансирању других пројеката, као дијела обавезног финансијског учешћа, за 2012. годину су планирана средства у износу од 500.000,00 КМ.

РАЗВОЈ, АНАЛИЗА, САРАДЊА И ТРАНСФОРМАЦИЈА (ПРОЈЕКАТ „РАСТ“)

У 2012. години Федерални завод за запошљавање ће организовати анкетирање послодаваца с циљем израде квалитетне анализе кретања на тржишту рада, те ће формирати тим за сарадњу са послодавцима и ране интервенције, чиме би се дао допринос развоју и провођењу политика запошљавања и трансформацији тржишта рада у Федерацији Босне и Херцеговине. Укупна вриједност пројектних активности износи 235.000,00 КМ.

4.1.2. СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА

Сагласно надлежностима утврђеним чланом 5. Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица, Федерални завод за запошљавање, између осталог, предлаже мјере за унапређење социјалне сигурности незапослених лица, управља средствима за осигурање материјалне сигурности за вријеме незапослености, усклађује и координира рад кантоналних служби за запошљавање на провођењу утврђене политике и мјера у области социјалне сигурности незапослених лица из надлежности Федерације БиХ. С обзиром на очекивани наставак свјетске економске кризе и у 2012. години, те њен утицај на привреду у Босни и Херцеговини, нажалост, очекује се повећање пријављених особа на евиденцију незапослених по престанку радног односа, од којих ће знатан број остваривати право на материјалну и социјалну сигурност, која подразумијева новчану накнаду и доприносе за здравствено и пензијско осигурање, у складу са овим и другим законима.

Измјештање администрација здравственог осигурања из области запошљавања и даље остаје приоритетни циљ с обзиром на то да је постојећи начин регулисања здравственог осигурања незапослених лица у Федерацији БиХ неефикасан и оптерећујући, а као такав јединствен примјер у области запошљавања у Европи. Овај проблем отежава рад кантоналних служби за запошљавање не само финансијски већ и оперативно, јер онемогућава да квалитетно обављају послове активне политике запошљавања. Истовремено, ствара се статистички нереална слика о незапослености, јер је у садашњим условима очигледно да се на евиденцију незапослених пријављује знатан број лица које не спадају у категорију активних тражилаца запослења (немају намјеру активно тражити посао) већ се пријављују ради здравственог осигурања.

Јасно је да службе за запошљавање имају своју социјалну компоненту, коју треба реално поставити и одржавати. Менутим, у нашим околностима она је скоро у потпуности потиснула и онемогућила функцију провођења активне политике запошљавања. У складу са Законом о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица, средства Федералног завода за запошљавање и кантоналних служби за запошљавање се усмјеравају за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица и за реализацију програма за социјално збрињавање незапослених лица. Уколико се утврди да кантонална служба за запошљавање није у могућности да из властитих прихода обезбиједи та средства, Федерални завод за запошљавање, по одобрењу ресорног министарства, доставља служби утврђени износ недостајућих средстава.

За реализацију Програма мјера за социјално збрињавање запосленика који су у процесу стечаја, ликвидације, реструктурирања и приватизације предузећа остали или остају без посла („Службене новине Федерације БиХ“, број 5/07) издваја се 20% од укупно планираних прихода по основу доприноса за осигурање за случај незапослености. На тој позицији планирана су средства у износу од 16.000.000 КМ за 2012. годину.

4.2. РЕПУБЛИКА СРПСКА

Повећањем стопе доприноса за незапосленост са 0,7% на 1% на бруто плате запослених, Завод за запошљавање Републике Српске је у 2011. години успио стабилизovati финансијску ситуацију, тако да ће се у 2012. години дио средстава усмјерити на провођење активних мјера запошљавања, што представља позитиван тренд у односу на претходни период када су се због недостатака финансијских средстава активне мјере проводиле уз подршку других партнера и организација, углавном међународних.

На основу валоризације резултата рада Завода за запошљавање Републике Српске у 2011. години, а у складу са Законом о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености, ставовима из Документа оквирног буџета, а посебно одређењима и циљевима утврђеним у Стратегији запошљавања БиХ 2010.-2014., Стратегији запошљавања у Републици Српској у периоду 2011. – 2015. години и Акционим планом за њено провођење као и другим секторским стратегијама у Републици Српској и БиХ, утврђују се мјере, активности и задаци Завода за запошљавање Републике Српске за 2012. годину.

4.2.1. МЈЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Полазећи од тога да се програмске активности Завода за запошљавање Републике Српске утврђују у складу са кључним документима који дефинишу основе развоја и дјеловања у 2012. години то у први план ставља и мјере активне политике запошљавања. Мјере активне политике запошљавања као инструмент дјеловања у 2012. години фактички представљају наставак започетих активности у 2011. години и конкретизацију мјера и активности утврђених Стратегијом запошљавања Републике Српске 2011-2015 године а односе се на Завод за запошљавање Републике Српске. Мјере активне политике запошљавања реализоваће се кроз:

- Унапређење и модернизацију функције посредовања у циљу ефикаснијег усклађивања понуде и потражње;
- Унапређење и јачање услуга кључним корисницима, послодавцима и незапосленим лицима;
- Праћење и анализу стања и потреба тржишта рада, кретања запошљавања, запослености и незапослености;
- Реализацију, мониторинг и евалуацију већ усвојених пројеката запошљавања који се настављају и у 2012 години;
- Реализацију пројеката развоја и јачања механизма рада, унутрашњих капацитета и повећања конкурентности Службе запошљавања у сарадњи са другим партнерима и организацијама;
- Успостављање основних садржаја рада, развој и јачање функције професионалног информисања, каријерног усмјеравања и цјеложивотног учења;
- Јачање и развој предузетништва кроз пројекте суфинансирања samozapoшљавања.
- Припрему и провођење пројеката запошљавања одређених циљних група и теже запошљивих лица кроз програме дообуке и припреме, зависно од потреба послодаваца и финансијских средстава, а у складу са Стратегијом запошљавања;
- Учешће у припреми и реализацији програма прекограничне сарадње у оквиру IPA пројеката.

НАСТАВАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА ЗАПОШЉАВАЊА ПРИПРАВНИКА СА ВИСОКОМ И ВИШОМ СТРУЧНОМ СПРЕМОМ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ „ЗНАЊЕМ ДО ПОСЛА“

Пројекат запошљавања приправника високе и више стручне спреме у Републици Српској „Знањем до посла“ представља мјеру активне политике запошљавања чији је циљ смањење незапослености, посебно младих високообразованих кадрова. Циљ Пројекта је јачање

кадровских капацитета и креирање ефикаснијег тржишта рада Републике Српске уласком у свијет рада 1.500 образованих младих људи, након успјешно обављеног приправничког стажа. Због изузетно великог интересовања незапослених лица и послодаваца за учешће у Пројекту, Влада Републике Српске је, на приједлог Управног одбора Завода, донијела Одлуку о давању сагласности на Измјене и допуне Пројекта запошљавања приправника високе и више стручне спреме у Републици Српској „Знањем до посла“ тако да ће се умјесто 1000 приправника суфинансирати укупно 1500 приправника, од чега 1350 приправника са високом стручном спремом и 150 приправника са вишом стручном спремом. Повећањем броја приправника повећава се и укупна вриједност Пројекта и износи 17.238.730,00 КМ, од чега Завод за запошљавање учествује са 10.219.230,00 КМ, а послодавци са 7.019.500,00 КМ. Очекивани ефекти Пројекта су:

- Запошљавање 1.350 лица са високом и 150 лица са вишом стручном спремом у статусу приправника и омогућавање полагања приправничког испита;
- Стварање услова да један број лица из статуса приправника пређе у статус запосленог лица на одређено или неодређено вријеме, код истог или другог послодавца и то до 50% лица из циљне групе;
- Подизање конкурентских способности домаћих послодаваца оснаживањем људских ресурса кроз ангажовање 1.500 образованих, младих и стручних лица, спремних и способних понудити креативне и иновативне идеје.
- Бржи процес радне и социјалне интеграције младих и стручних људи, што је највећим дијелом услов за њихово опредјељење за останак у Републици Српској, јер циљну групу чине млади људи без радног искуства.
- Јачање и унапређење функције посредовања у циљу бржег запошљавања

НАСТАВАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ „ПРОЈЕКТА ПОДРШКЕ ЗАПОШЉАВАЊУ РОМА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ“

Босна и Херцеговина заједно са земљама југоисточне и централне Европе укљученим у међународни пројекат „Декада Рома 2005 – 2015“ проводи активности унапређења положаја ромске популације. У току 2008. године израђен је и Акциони план за рјешавање проблема Рома у области запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите. Сходно Акционом плану до сада су посредством Завода за запошљавање у два наврата провођени пројекти подршке запошљавању Рома у Републици Српској. До краја 2011. године очекује се дозначавање средстава од стране Министарства за људска права и избјеглице БиХ како би се и у току 2012. године наставиле активности на пројекту запошљавања Рома. Циљ Пројекта је стварање повољнијих услова за самозапошљавање Рома, стимулисање послодаваца на запошљавање Рома, економска и социјална интеграција ромске популације на подручју цијеле Републике Српске. Циљна група Пројекта су лица ромске националности пријављена на евиденцију Завода за запошљавање Републике Српске. Очекује се да ће расположива потребна средства бити у износу од 220.000,00 КМ. Очекивани ефекти Пројекта су:

- Рјешавање питања запошљавања одређеног броја лица из утврђене циљне групе, унапређење статуса ромске популације и економска интеграција Рома у привредне токове Републике Српске;
- Унапређење сарадње са послодавцима кроз програме суфинансирања као и ефикасније усклађивање понуде и потражње на тржишту рада;

НАСТАВАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ „ПРОЈЕКТА ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ ДО 30 ГОДИНА СА СРЕДЊОМ СТРУЧНОМ СПРЕМОМ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ“

У оквиру програмских активности Завода за запошљавање за 2011. годину као и активности на реализацији Пројекта запошљавања и задржавања младих „YERP“ Завод је иницирао Пројекат запошљавања младих до 30 година са ССС у Републици Српској који омогућава запошљавање једног броја лица са ССС без радног искуства. Реализација Пројекта почела је у другој половини 2011. године и даља реализација Пројекта и највећи дио активности одвијаће се у току 2012. године. Циљ Пројекта је запошљавање у статусу приправника 116 лица средње стручне спреме (ИВ степена) у трајању од шест мјесеци, који се воде на евиденцији Завода за запошљавање и немају радног искуства у свом занимању, а које им је потребно као услов за заснивање радног односа, односно полагање приправничког испита. Пројектом се финансира нето плата у износу од 402,00 КМ мјесечно уз обавезу послодавца да плаћа припадајуће порезе и доприносе на нето износ, односно 264,67 КМ мјесечно. Потребна средства за реализацију овог Пројекта у 2012. години износе око 80.000,00 КМ. Очекивани ефекти пројекта су:

- Запошљавање у статусу приправника 116 лица средње стручне спреме и омогућавање полагања приправничког испита лицима укљученим у Пројекат;
- Стварање услова да један број лица из статуса приправника пређе у статус запосленог лица на одређено или неодређено вријеме, код истог или другог послодавца;
- Бржи процес радне и социјалне интеграције младих и стручних људи, што је највећим дијелом услов за њихово опредјељење за останак у Републици Српској, јер циљну групу чине млади људи без радног искуства.
- Подизање квалитета понуде радне снаге на тржишту рада.

НАСТАВАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ „ПРОЈЕКТА ПОДРШКЕ МРЕЖАМА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И ЗАПОШЉАВАЊУ (SSNESP)“

Одлуком Управног одбора Завода за запошљавање Републике Српске прихваћен је Пројекат подршке мрежама социјалне заштите и запошљавању (SSNESP) те је 5.10.2011. године расписан Јавни позив за коришћење средстава. С обзиром да је Јавни позив отворен до 29.2.2012. године највећи дио активности на реализацији поменутог Пројекта одвијаће се у току 2012. године. Циљ Пројекта је пружање подршке при запошљавању за лица која активно траже посао, а престало им је право на примање готовинских трансфера, као и за дугорочно незапослена лица, тешко запошљиве циљне групе и лица у стању социјалне потребе. Пројектом је обухваћено до 4.000 лица и укупна вриједност је око 4.000.000 УСД.

Очекивани ефекти Пројекта су:

- Рјешавање питања запошљавања одређеног броја лица из утврђене циљне групе, унапређење социјалног статуса лица из циљне групе и њихова економска интеграција у привредне токове Републике Српске;
- Унапређење сарадње са послодавцима кроз програме суфинансирања, као и ефикасније усклађивање понуде и потражње на тржишту рада путем програма обуке, преквалификације и доквалификације и побољшања мобилности радне снаге;
- Јачање и унапређење функције посредовања у циљу бржег запошљавања.

ПРОЈЕКАТ ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ У БИХ -УЕР II

„Пројекат запошљавања младих у БиХ-УЕР II“ је наставак прве фазе пројекта која је имплементирана у периоду од 2009-2011 године. Друга фаза пројекта предвиђена је за период

од 2011. до 2014. године и финансира га Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC) а имплементира њемачка компанија GORA кроз представништво у БиХ. До сада је, заједнички са службама запошљавања, у највећем дијелу утврђен садржај друге фазе Пројекта и он се односи на слиједеће активности:

- наставак развоја клубова за тражење посла (Job Club),
- развој савременог концепта рада Завода за запошљавање Републике Српске (реконструкција просторија, праксе и начина рада, рецепција),
- развој сарадње са послодавцима,
- обука запослених радника Завода у областима које су одређене годишњим плановима Завода,
- дијалог на развоју политика и сарадње заинтересованих актера из поља запошљавања младих,
- размјена искустава са швајцарским кантоналним заводима за запошљавање,
- развој сарадње са приватним сектором.

МДГ-Ф ПРОГРАМ ЗАПОШЉАВАЊА И ЗАДРЖАВАЊА МЛАДИХ (YERP)

Програм Запошљавање и задржавање младих (YERP) је програм који заједно проводе Развојни програм Уједињених нација (УНДП), Фонд Уједињених нација за дјецу (UNICEF), Волонтери Уједињених нација (UNV), Популацијски фонд Уједињених нација (UNFPA) и Међународна организација за миграције (ИОМ) у партнерству са институцијама у БиХ. Циљани корисници су млади од 15 до 30 година старости (незапослени млади људи са средњошколским или нижим степеном образовања). Циљ овога програма је да се повећа капацитет образовног система и локалних заједница за побољшање запошљавања младих, ојачају капацитети јавних завода за запошљавање и цивилног друштва за израду и спровођење интегрисаних пакета мјера за запошљавање младих, максимализира позитиван утицај миграција младих и минимализира негативан утицај неправилних миграција. У току је припрема садржаја за другу фазу пројекта и она ће углавном бити усмјерена на даље унапређење и јачање рада CISO центара као и модернизација укупног рада Службе запошљавања.

ЈАЧАЊЕ И РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИШТВА КРОЗ ПРОЈЕКТЕ СУФИНАНСИРАЊА САМОЗАПОШЉАВАЊА

У циљу оснаживања и подршке развоју предузетништва у Републици Српској, а зависно од финансијских могућности, Завод ће припремити Пројекат суфинансирања samozapošljavanja незапослених лица. Пројектом ће се обухватити незапослена лица која активно траже запослење, а покажу интерес, мотив и способност за бављење малим бизнисом. Активности које ће се реализовати у оквиру овога Пројекта односе се на следеће:

- Промовисање идеје о развоју предузетништва;
- Савјетовање и обука у вези предузетништва;
- Дефинисање и избор циљне групе зависно од показаног интереса незапослених лица;
- Припреме пројекта и сагледавање потребних финансијских средстава;
- Реализација и праћење пројекта.

ПРИПРЕМА И ПРОВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА ЗАПОШЉАВАЊА ОДРЕЂЕНИХ ЦИЉНИХ ГРУПА И ТЕЖЕ ЗАПОШЉЛИВИХ ЛИЦА КРОЗ ПРОГРАМЕ ДООБУКЕ И ПРИПРЕМЕ, ЗАВИСНО ОД ПОТРЕБА ПОСЛОДАВАЦА

Имајући у виду негативне посљедице свјетске економске кризе и постојећу ситуацију на тржишту рада, Завод за запошљавање Републике Српске ће се посебно ангажовати на

изналажењу могућности суфинансирања програма који се оцијене као програми од посебног интереса за Републику, а на које ће сагласност дати Влада Републике Српске. Предложени програми би били усмјерени на посебне категорије незапослених лица.

У складу са Финансијским планом Завода, за програме јачања предузетништва и програме дообуке и припреме планирана су средства у износу од 4.700.000,00 КМ, зависно од дефинисања циљних група и израде наведених пројеката.

УЧЕШЋЕ У ПРИПРЕМИ И РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ У ОКВИРУ ИПА ПРОЈЕКТА

У складу са процесом програмирања помоћи Европске уније у оквиру IPA пројеката, Завод за запошљавање Републике Српске ће узети активног учешћа у припреми и изради одређених пројеката који се односе на прекограничну сарадњу служби запошљавања као и на економски развој животне средине и социјалну кохезију. Крајњи циљ наведених пројеката је повећање могућности запошљавања и јачање капацитета служби запошљавања. Наведена активна мјера ће се реализовати у сарадњи са службама запошљавања земаља у региону и надлежним службама у БиХ кроз следеће активности:

- Завршетак пројекта „Размјена пракси ради бољег управљања политиком запошљавања у прекограничном региону“ чији је носилац Служба запошљавања Црне Горе. Овај пројекат је у завршној фази, а у 2012. години ће се извршити евалуација пројекта, израда закључака и препорука.
- Реализација пројекта у оквиру програма прекограничне сарадње Србија – БиХ „Економски развој животне средине и социјална кохезија“
- Учешће и у другим пројектима зависно од њиховог прихватања од стране Европске комисије.

4.2.2 СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ НЕЗАПОСЛЕНИХ ОСОБА

Свако лице које се пријави Заводу за запошљавање Републике Српске ради тражења запослења има право на информисање о могућностима и условима запошљавања, на посредовање у запошљавању, на савјетовање о избору занимања и на стручно оспособљавање и припрему за запошљавање. Осим ових права незапослено лице у складу са Законом о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености остварује и права за случај незапослености која подразумевају новчана давања и то:

- право на новчану накнаду по основу престанка радног односа,
- право на новчану накнаду по основу стечаја предузећа,
- право на здравствено осигурање за кориснике новчане накнаде,
- право на пензионо осигурање за кориснике новчане накнаде,
- уплату доприноса за ПИО у трајању до три године уколико са тим стажом осигурања испуњавају услов за старосну пензију.

Планирана средства за ове намјене за 2012. годину износе око 18.600.000,00 КМ.

4.3. БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ

Завод за запошљавање Брчко дистрикта БиХ ће у 2012. години, полазећи од властите улоге на тржишту рада, а у циљу подстицања и ефикаснијег функционисања тржишта рада и смањења незапослености, своје активности усмјерити на:

- унапређењу организације рада Завода Брчко дистрикта БиХ, примјерене потребама савремене организације на тржишту рада и запошљавања,
- унапређивање политике тржишта рада,
- кадровски јачати институцију Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ,
- јачање капацитета Завода кроз перманентну обуку кадрова Завода,
- Предлога Буџета Брчко дистрикт БиХ за фискалну 2012. годину, којим је предвиђено обезбјеђење значајних средстава у циљу што потпуније имплементације Закона о запошљавању,
- Јачање информатичких капацитета како у техничком тако и кадровском погледу,

4.3.1. МЈЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Активна посредничка улога Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ и усклађивање понуде и потражње на тржишту рада ће се реализовати кроз слиједеће мере:

- Унапређењем функције посредовања и развојем система услуга прилагођених директним корисницима (незапослени и послодавци),
- Развијањем посредничке улоге кроз одвајање савјетодавне функције од послова техничке природе (прва увођења у евиденцију, евидентирање повремених јављања, издавање увјерења и сл.),
- Подстицање развоја ваниституционалног/неформалног образовања, постсекундарног образовања и организовања стручне припреме радника сходно потребама тржишта рада,
- Успостављањем базе података добијене путем анкетног испитивања тржишта рада,
- Издавање информација и публикација о кретању на тржишту рада,
- Израда научних публикација из области запошљавања („Како започети властити бизнис“, „Водич за незапослене“).

ПРОГРАМ СУФИНАНСИРАЊА ЗАПОШЉАВАЊА ЛИЦА СА ДУГОРОЧНОМ НЕЗАПОСЛЕНОШЋУ

Програм предвиђа стручно оспособљавање/обуку/припрему и запошљавање лица са евиденције незапослених која су дугорочно незапослена и треба да обухвати укупно 100 лица.

Циљеви овог програмског задатка су:

- Запошљавање лица са дугорочном незапосленошћу,
- Дугорочност у запошљавању лица са дугорочном незапосленошћу,
- Социјално укључивање незапослених лица са дугорочном незапосленошћу у циљу активног тражења запослења.

За реализацију овог Програма Завод за запошљавање Брчко дистрикта БиХ је предвидио финансијска средства у износу од 497.577,00 КМ.

ПРОГРАМ ЗАПОШЉАВАЊА ЛИЦА СТАРИЈЕ СТАРОСНЕ ДОБИ (ЖЕНЕ И МУШКАРЦИ)

Овај програмски задатак се односи на запошљавање незапослених лица старије старосне доби, којима до услова за пензију по основу радног стажа недостаје више од три године. Циљ овог програма је стварање услова за одлазак у пензију лица старије старосне доби којима до услова за пензију по основу радног стажа недостаје више од три године, а који имају најмање 10 година радног стажа регистрованог и признатог у одговарајућем фонду ПИО/МИО осигурања. Укупно је предвиђено овим програмом обухватити 30 лица из циљне групе са евиденције незапослених, а за овај програм је планирано издвајање 216.000,00 КМ.

ПРОГРАМИ СТРУЧНОГ ОСПОСОБЉАВАЊА, ОБУКЕ И ПРИПРЕМЕ ЗА ЗАПОСЛЕЊЕ

Програмом рада за 2012. годину је предвиђено да 160 лица са евиденције незапослених прођу неки од програма стручног оспособљавања, обука и припрема за запослење (курс из информатике и курс за вођење пословних књига). Овим програмом предвиђене су слиједеће активности:

- Припрема за запошљавање лица – Информатичка обука –120 кандидата,
- Припрема за запошљавање лица – Курс за вођење пословних књига – 40 кандидата.

У 2012. години за реализацију овог програма предвиђено су средства у износу од 75.000,00 КМ.

4.3.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ПО ОСНОВУ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

ИСПИТИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СПОСОБНОСТИ ЛИЦА КОЈИМА ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ ПОСРЕДУЈЕ ПРИ ЗАПОШЉАВАЊУ

Програмом рада Завода за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, а у складу са чланом 8. и 58. Закона о запошљавању Брчко дистрикта БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, број 33/04, 19/07, 25/08), предвиђено је сношење трошкова здравствених прегледа незапослених лица са евиденције Завода и то у случају:

- Ако постоји сумња у здравствену способност незапосленог лица (члан 8.).
- Ако незапослено лице постане потпуно неспособно за рад (члан 58.).

Укупно је у 2012. години планирано извршити здравствени преглед за максимално 50 незапослених лица и за ове намјене је предвиђено 5.000,00 КМ.

ПРАВО НА НОВЧАНУ НАКНАДУ

Чланом 27. Закона о запошљавању Брчко дистрикта БиХ регистровано незапослено лице остварује и права за случај незапослености која подразумјевају новчану накнаду за незапосленост. У 2012. години планирано је да ће бити 840 корисника новчане накнаде и да ће финансијска импликација бити око 1.200.000,00 КМ.

ПРАВО НА ДОКУП СТАЖА (СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА ПЕНЗИЈУ)

Чланом 27. став 3. Закона о запошљавању Брчко дистрикта БиХ, омогућено је да се незапосленим лицима са евиденције Завода којима недостаје до три године до стицања услова

за одлазак у старосну пензију, осигура пензијско и инвалидско осигурање. Укупно је у 2012. години планирано да 72 лица оствари ово право и за реализацију су предвиђена финансијска средства у износу од 120.000,00 КМ.

5. МЈЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА САРАДЊУ У ОБЛАСТИ МЕЂУНАРОДНОГ ТРЖИШТА РАДА

У складу са одредбама Закона о Агенцији за рад и запошљавање Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр.21/03, 43/09.), Програмом рада Агенције за рад и запошљавање БиХ за 2012. годину и Стратегијом запошљавања у Босни и Херцеговини 2010.-2014., Агенција за рад и запошљавање БиХ ће, у сарадњи са Федералним заводом за запошљавање, Заводом за запошљавање Републике Српске и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, у 2012. години:

- представљати Агенције у области запошљавања из своје надлежности и сарађивати са надлежним агенцијама, институцијама, и међународним организацијама у тим областима;
- Иницирати Споразум о запошљавању са Републиком Турском и пратити активности на иницираном Споразуму о запошљавању са Русијом,
- Учествовати у преговорима за закључивање међународних уговора у области социјалног осигурања у дијелу који се односи на област незапослености,
- У сарадњи са ентитетским заводима за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, учествовати у провођењу закључених међународних споразума о запошљавању,
- У сарадњи са ентитетским заводима за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, пратити реализацију закључених споразума о социјалном осигурању између Босне и Херцеговине и других држава у дијелу који се односи на област незапослености,
- Пратити реализацију Договора о слању 200 студената из Босне и Херцеговине на стручну феријалну праксу у СР Њемачку у току љетног распуста, којег су потписали Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине и Савезна Агенција за рад СР Њемачке,
- Спроводи активности по потписаном Споразуму о стабилизацији и придруживању Европској унији у области рада и запошљавања у сарадњи са Министарством цивилних послова, Дирекцијом за европске интеграције, Савјетом министара БиХ, заводима за запошљавање ентитета и Брчко дистрикта БиХ,
- У вези реализације приоритета из документа Европско партнерство са БиХ у сарадњи са Министарством цивилних послова и ентитетским заводима за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, учествовати у изради прилога за Полугодишњи преглед реализације активности из Акционог плана Европског партнерства са БиХ,
- У сарадњи са Министарством цивилних послова и ентитетским заводима за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, учествовати у изради Економско-фискалног програма БиХ,
- У сарадњи са ентитетским заводима за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ учествовати у изради прилога и допуна прилога институција БиХ за редовни годишњи Извјештај о напретку БиХ у процесу европских интеграција за 2011. и 2012. годину у складу са препорукама Европског партнерства, ССП-а, као и других докумената од значаја за процес европских интеграција у БиХ у области тржишта рада,
- Координирање активности у домаћим и међународним пројектима у области запошљавања који су од интереса за Босну и Херцеговину и, у сарадњи са ентитетским заводима за

запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ учествовати у њиховој реализацији,

- У сарадњи са ентитетским заводима за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, израдити Приједлог квота за запошљавање странаца у БиХ за 2013. и доставити га Министарству цивилних послова,

- Координирати са Федералним заводом за запошљавање, Заводом за запошљавање Републике Српске и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ у вези са изградом кварталних извјештаја о издатим радним дозволама страним држављанима у Босни и Херцеговини, за потребе Министарства цивилних послова,

- Координирати са Федералним заводом за запошљавање, Заводом за запошљавање Републике Српске и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ у вези са извјештавањем о издатим радним дозволама у Босни и Херцеговини за Миграциони профил Босне и Херцеговине за 2011. годину.

6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

У планирању политика тржишта рада, заводи и службе запошљавања у БиХ суочени су са ограниченим финансијским могућностима, тако да су приоритети у финансирању реализација законских обавеза у вези са **материјалном и социјалном сигурности незапослених лица** (новчана накнада, здравствена заштита и програми социјалног збрињавања), па тек онда мјере активне политике запошљавања. У 2012. години заводи и службе запошљавања већи акценат дају на мјере активне политике које стимулишу развој предузетништва и програме обуке, преквалификације и доквалификације.

Да би се омогућио значајнији раст запослености, потребно је да привреда Босне и Херцеговине оствари високе стопе економског раста. Највећи макроекономски изазов у наредном периоду је повећати домаће јавне и приватне инвестиције, уз иницирање веће стопе домаће штедње, као и вишег обима страних дирекних инвестиција. Инвестиције би омогућиле отварање нових радних мјеста и смањење стопе незапослености, која је за сада још увек међу највећим у региону. Значајно побољшање било би везано и за реформе у области социјалне политике, гдје би разграничење статуса незапослених лица која активно траже посао и статуса лица која су пријављени као незапослени ради кориштења одређених права и социјалних давања дала значајнији стимуланс смањењу незапослености, јер би на евиденцијама незапослених лица остали само они који активно траже посао. Такође, потребно је провести реформе у фискалној политици које се тичу смањења опорезивања рада и међусобне хармонизације између ентитета, што би утицало на смањење неформалног сектора економије и појаве рада „на црно“.

У контексту побољшања политика тржишта рада, предлаже се надлежним институцијама у Босни и Херцеговини да и даље унапријеђују сљедеће активности:

- Приступити измјенама постојећих законских рјешења којима би се заводи и службе запошљавања ослободили социјалних функција;

- Укинути администрирање (и финансирање у Федерацији БиХ) здравственог осигурања незапослених лица преко завода и служби запошљавања у БиХ;

- Боље дефинисати циљне групе у сврху предузимања мјера за стимулисање запошљавања;

- Наставити даље јачање кадровских капацитета и модернизацију јавних институција из области запошљавања;
- Промовисати програме којима се поспјешује мобилност радне снаге на цијелој територији БиХ;
- Јачати улогу и утицај релевантних партнера на тржишту рада (синдикат-послодавци-влада) у рјешавању проблема у области запошљавања.

* * * *